

N:o 9 a.

Ank. till Riksd. kansli den 8 maj 1896, kl. 1 e. m.

Utlåtande, angående vissa anslag under riksstatens åttonde hufvudtitel.

(2:a U. A.)

Domkapitlens expeditioner.

1:o) I den till Riksdagen aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t i punkten 2 under åttonde hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att på ordinarie stat från och med år 1897 bevilja

Ang. anslag till förstärkning af domkapitlens expeditionskassor m. m.

dels till förstärkande af domkapitlens expeditionskassor ett anslag af 6,000 kronor, att efter Kongl. Maj:ts bestämmande för sagda ändamål användas;

dels ock till extra biträden vid domkapitlens expeditioner ett belopp af 3,000 kronor, att af Kongl. Maj:t för ändamålet disponeras.

Till det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikärenden den 13 januari 1896 har föredragande departementschefen — under erinran att Kongl. Maj:t i en till sistförflutna års Riksdag aflåten proposition föreslagit, att å extra stat för år 1896 måtte anvisas 5,000 kronor för betäckande intill detta belopp af brister i domkapitlens expeditionskassor, i den mån dessa brister anmäldes och blefve till siffran i behörig ordning fastställda — vidare anført, hurusom departementschefen i det yttrande till statsrådsprotokollet, som föranledt sist-

nämnda proposition, påpekat, att expeditionskassornas utgifter, sådana de vore beskaffade, för så vidt domkapitlen skulle kunna såsom embetsmyndigheter fungera, vore oeftergifliga, att enligt då lemnade uppgifter brister i dessa kassor för åren 1892 och 1893 uppkommit med respektive 4,868 kronor 23 öre och 4,651 kronor 56 öre, samt att ytterligare ökning i den årliga bristen för framtiden kunde vara att emotse af den anledning, att dels vissa af de bidrag, som dittills från annat håll än staten utgått, vore af beskaffenhet att icke med säkerhet kunna påräknas, dels ärendenas antal hos domkapitlen företedde en gifven ökning.

Af det anslag, som med anledning af denna proposition af Riksdagen beviljats för innevarande år, hade — meddelar departementschefen — brister för år 1892 i domkapitlens expeditionskassor i Linköping, Strengnäs, Vesterås, Vexjö, Kalmar och Karlstad blifvit betäckta med ett sammanlagdt belopp af 3,428 kronor 12 öre. Afsevärda brister återstode ännu att täcka, och det på extra stat beviljade anslagsbeloppet 5,000 kronor vore följaktligen fortfarande erforderligt.

Det kunde emellertid icke förnekas, att ett permanent, oafvisligt behof icke borde med tillfälliga, på extra stat anvisade medel tillgodoses, och att man om möjligt borde råda bot för sådana bristers uppkomst för framtiden. Detta kunde naturligtvis icke ske, med mindre än att ett fast anslag af erforderlig storlek för ändamålet anvisades. Riktigast syntes väl, att detta anslag, med hänsyn till dess ändamål och på sätt i liknande fall egt rum, uppfördes såsom förslagsanslag, men då öfriga hithörande anslagsbelopp icke hade denna natur, ansåge departementschefen sig icke nu böra hemställa om framställning till Riksdagen i sådant syfte.

På sätt förut erinrats, hade bristerna i expeditionskassorna årligen uppgått till omkring 5,000 kronor. Då emellertid för framtiden en ökning af dessa brister vore att emotse dels, såsom ofvan blifvit antydt, af anledning att vissa bidrag, som hittills från annat håll än staten — såsom genom kollekt, bidrag från presterskapet m. m. — utgått, icke vore af beskaffenhet att med säkerhet kunna påräknas, samt att ärendenas ökning i domkapitlen gifvetvis stälde ökade kraf på expeditionskassorna, dels ock på grund deraf att, derest Kongl. Maj:ts framställning om Hernösands stifts delning vunne Riksdagens godkännande, medel måste beredas för ytterligare ett stifts behof, syntes, om man för framtiden verkligen ville söka förebygga bristers uppkommande, ett anslag af 6,000 kronor vara det minsta, som borde ifrågakomma.

I yttrandet till statsrådsprotokollet den 14 januari 1895, då pro-

position till Riksdagen beslutits angående lönereglering för tjenstemän och betjente vid de ekklesiastika konsistorierna, hade anmärkts, hurusom det vid vissa domkapitels expeditioner visat sig nödvändigt att anlita extra biträden, samt att särskildt vid domkapitelsexpeditionerna i Upsala, Strengnäs, Lund och Göteborg konsistorienotarierna måste afstå icke obetydliga belopp till oundgängligt tjenstebitråde utöfver det, som lemnades af amanuensen. I nämnda proposition hade jemväl för tillgodoseendet af behovet vid vissa konsistorier af extra biträden äskats ett belopp af 3,000 kronor. Men om ett sådant anslag varit erforderligt, om en lönereglering vid domkapitlen kommit till stånd, vore detsamma vida nödvändigare nu, då notariernas delvis redan knappa, allt mer sjunkande löner sannolikt snart skulle göra det för dem omöjligt att sjelfva, såsom nu vid vissa konsistorier vore fallet, hålla biträden, och det vore alltför obilligt att fordra, det amanuenserna för nuvarande ringa arfvoden skulle egna mera arbete åt sina tjenester, än nu vore fallet.

Vid det förhållande att för hvart och ett af de senare åren brister uppstått i domkapitlens expeditionskassor, och då otvifvelaktigt är, att dessa kassor äfven för framtiden komma att visa sig otillräckliga för bestridande af de derå anvisade utgifter, anser utskottet, i likhet med departementschefen, lämpligt, att till kassornas förstärkning anslag varder å ordinarie stat beviljad. Det af Kongl. Maj:t i sådant afseende äskade beloppet 6,000 kronor har, såsom af statsrådsprotokollet framgår, blifvit bestämdt med hänsyn jemväl till de ökade utgifter för expeditionskassorna, som skulle påkallas genom inrättande af ett nytt domkapitel i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag om Hernösands stifts delning. Då emellertid sistnämnda förslag i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut förfallit, synes anslaget till förstärkning af domkapitlens expeditionskassor böra bestämmas till något lägre belopp än som af Kongl. Maj:t ifrågasatts; och får utskottet i sådant afseende förorda en nedsättning med 500 kronor eller till 5,500 kronor. I anledning häraf, och då det begärda anslaget till extra biträden vid domkapitlens expeditioner synes vara af behovet påkalladt, hemställer utskottet,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen på ordinarie stat beviljar:

a) till förstärkande af domkapitlens expeditionskassor ett anslag af 5,500 kronor, att efter Kongl. Maj:ts bestämmande för sagda ändamål användas; samt

b) till extra biträden vid domkapitlens expeditioner ett belopp af 3,000 kronor, att af Kongl. Maj:t för ändamålet disponeras;

kommande vid bifall härtill anslaget till domkapitlens expeditioner, nu 25,000 kronor, deraf 19,159 kronor anvisning i kontant och 5,841 kronor ersättningar, att ökas med 8,500 kronor och sålunda i riksstaten uppföras med 33,500 kronor, deraf 27,659 kronor anvisning i kontant och 5,841 kronor ersättningar.

Folkundervisningen.

*Höjning af
förslagsansla-
get till lönetill-
skott åt lärare
vid folkskolor
och småskolor.*

2:o) Vidare har Kongl. Maj:t i punkten 11 under ifrågavarande huvudtitel föreslagit Riksdagen, att anslaget till lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor måtte höjas med 250,000 kronor, eller till 4,175,000 kronor.

Departementschefen har erinrat, hurusom han till det protokoll, som bilagts Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen år 1892 angående statsverkets tillstånd och behof, yttrat vid fråga om berörda förslagsanslag att, då, med hänsyn till det stora missförhållande, som beträffande detta anslag under de senare åren förefunnits mellan det beräknade och det verkliga behovet, uppenbart vore, att anslagets dåvarande belopp komme att i högst väsentlig grad öfverskridas, en successiv höjning af nämnda förslagsanslag syntes böra ega rum, och hade departementschefen med anledning deraf hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att höja omförmälda anslag från 3,525,000 kronor till 3,725,000 kronor, eller med 200,000 kronor. Kongl. Maj:ts derom gjorda förslag hade af Riksdagen bifallits.

Utgifterna å förevarande anslag hade emellertid redan år 1891 uppgått till 3,917,890 kronor 43 öre, hvadan Riksdagen år 1893, på Kongl. Maj:ts framställning, höjt anslaget till 3,925,000 kronor, eller med 200,000 kronor.

Under år 1892 hade — meddelar departementschefen slutligen — utgifterna å berörda anslag belöpt sig till 4,012,892 kronor 79 öre, år 1893 till 4,095,074 kronor 6 öre och år 1894 till 4,173,131 kronor 30 öre; hvadan sålunda åter en stor brist förekomme å anslaget.

Förslag, afseende förhöjning af ifrågavarande anslag, hafva jemväl uti särskilda inom Andra Kammaren väckta motioner framställts,

nemligen af herrar *C. Persson* i Stallerhult och *L. J. Jansson* i Djursätra uti motionen n:o 31, angående utbytande af folkskolelärares rätt till kofoder mot kontant ersättning m. m., af herr *J. G. O. Högstedt* i motionen n:o 65, angående ett andra ålderstillägg åt folkskolelärare, samt af herr *E. Hammarlund* i motionen n:o 98, angående sistnämnda fråga m. m. Riksdagen, som numera, sedan det sammansatta stats- och lagutskottet afgifvit utlåtande i anledning af dessa motioner, häröfver fattat beslut, har dervid afslagit framställningarna om ökad anslag för de med motionerna åsyftade ändamål. Vid detta förhållande, och då statsutskottet icke haft något att erinra emot den af Kongl. Maj:t äskade förhöjningen af omförmälda förslagsanslag, får utskottet hemställa,

att anslaget till lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor må höjas med 250,000 kronor, eller från 3,925,000 kronor till 4,175,000 kronor.

Stockholm den 8 maj 1896.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.